

KONCERTNI LIST

FILHARMONIČNI SPLETNI KONCERT V UČILNICI

SOS 2 – FRATRES

9. december 2020 ob 19.30

Videoprenos na www.filharmonija.si

PROGRAM

Arvo Pärt, prir. V. Krigul: Fratres za štiri tolkalce

Špela Cvikl, Barbara Kresnik, Matevž Bajde, Franci Krevh

Milko Lazar: SRH – suita za šest tolkalcev

Špela Cvikl, Barbara Kresnik, Matevž Bajde, Franci Krevh, Simon Klavžar, Dominik Pavlenič

Lucija Marija Škerjanc: Pihalni kvintet

Matej Grahek – flavta, Sorin Crudu – oboa, Dušan Sodja – klarinet, Jože Rošer – rog,

Miha Petkovšek – fagot

Sodobni ples je začel nastajati v začetku 20. stoletja in za razliko od klasičnega baleta, ki ima svoj gibalni zakonik – strogo plesno tehniko, izbira gibanje na osnovi ustvarjalčevega odnosa do čutnih in čustvenih zaznav, stanj in občutkov. Plesalec pri sodobnem plesu gibanje ves čas raziskuje, v sebi vedno nosi določeno misel, idejo, vsebino, ki jo s pomočjo plesne tehnike posreduje gledalcu na različne načine. Sodobni ples ruši zakonitosti baleta s svojo drugačnostjo, kljub temu pa sta obe umetniški obliki izražanja med seboj povezani. Dobro uglasen instrument – plesalčevo telo – mora biti usposobljen tako v baletni tehniki kot v različnih tehnikah sodobnega plesa.

Koreografija baleta in/ali sodobnega plesa se sestavi na podlagi napisane skladbe. V novejšem času pa koreograf velikokrat sodeluje s skladateljem, ki glasbo piše vzporedno z nastajanjem koreografije. Glasba je lahko navdih koreografu, tako kot sta ples, balet lahko navdih skladatelju, da komponira po gibalnem materialu koreografije.

Značilnost kompozicijske **tehnike tintinabuli** je dvoglasno vodenje glasov: melodični glas se giblje postopoma, spremljevalni glas ali tintinabuli pa igra tone toničnega trizvoka. Glasba, ki jo s to tehniko dobimo, je poenostavljena in ponavljajoča se. Tehniko tintinabuli je ustvaril estonski skladatelj Arvo Pärt.

Pojem **minimalna glasba** ali **minimalizem** se je najprej pojavil v vizualni umetnosti, kasneje pa tudi kot glasbeni slog, ki naj bi ponazarjal poenostavljene ritmične, melodične in harmonske vzorce. Za minimalizem je značilno, da je glasba preprosta in zlahka razumljiva. Lahko bi ji pripeli tudi oznako meditativna. Vidnejša predstavnika minimalizma v glasbi sta Steve Reich in John Adams.

Arvo Pärt je estonski skladatelj, ki se je rodil 11. septembra 1935. Na nek način lahko skladatelja v določenem obdobju označimo za minimalista. Pred tem se je ukvarjal tudi z drugimi tehnikami in slogi, npr. dodekafonijo. Njegov minimalistični slog, ki ga sam imenuje tintinabuli, izraža tradicijo gregorijanskega petja, navdih pa išče tudi v glasbi poznega srednjega veka, pri skladateljih, kot je npr. Guillaume de Machaut.

Bratje (Fratres) je ena najpomembnejših skladb iz skladateljevega minimalističnega obdobja. Za štiri tolkalce jo je priredil Vambola Krigul. Delo je Pärt napisal za estonski ansambel za staro glasbo in obstaja v mnogih različicah. Skladatelj pri skladbi uporablja tehniko tintinabuli. V skladbi bomo slišali marimbo, dva vibrafona, zvončke, lesene bloke, veliki boben, vzmet in timpane.

Skladatelj in multiinstrumentalist **Milko Lazar** se je rodil leta 1965 v Mariboru. Po končani srednji glasbeni šoli je študiral jazz in klasični klavir ter saksofon na Visoki šoli za glasbo in upodabljaljočo umetnost v Gradcu, na Kraljevem konservatoriju v Haagu na Nizozemskem pa se je učil čembalo. Poleg komponiranja za različne komorne zasedbe in simfonične orkestre redno ustvarja tudi glasbo za filme, gledališča in plesne ter multimedijske projekte. Leta 2005 je prejel nagrado Prešernovega sklada, leta 2010 pa Župančičevo nagrado za svoje skladateljsko delo. Kot zanimivost naj omenimo, da je med drugim orkestriral skladbe skupine Siddharta za njihov koncert na ljubljanskem stadionu s Simfoniki RTV Slovenija.

Skladbo **SRH** je slovenski skladatelj Milko Lazar napisal leta 2009 za istoimensko plesno predstavo s podnaslovom *Zvok na koži*. Koreografijo za zasedbo petih plesalk je takrat prispeval Matjaž Farič, glasbo je izvedlo pet tolkalcev iz skupine Slovenski tolkalni projekt, za klavirjem pa je bil kar Lazar sam. (Odlomek je dostopen tudi na spletu: <https://vimeo.com/21998337>.)

Za današnjo koncertno priložnost, ob kateri ne bomo plesali, je skladatelj skladbo **SRH** priredil v štiristavčno suito za šest tolkalcev. Kot boste lahko slišali, je glasba harmonsko osrediščena, zgrajena je na

kratkih ritmično-melodičnih vzorcih, ki jih poganja stalen pulz, kar je nasploh značilno za glasbo minimalizma, kot jo poznamo iz njegovih pionirskih smeri, ki so vzniknile v šestdesetih letih minulega stoletja na vzhodni obali Združenih držav Amerike. Ponavljajoči se motivi ustvarjajo meditativno atmosfero: tolkalci jo tkejo z različnimi zvoki, ki jih izvablajo iz svojih glasbil tako, da jih raziskujejo z mnogimi razširjenimi tehnikami igranja, kot sta na primer igranje z lokom na tam-tam in udarjanje s palicami po odmevnih marimbe. Vse to pa, skladno z naslovom skladbe, ustvarja srhljivo vzdušje, ki vam ga bomo skušali pričarati tudi z današnjo izvedbo.

Lucijan Marija Škerjanc je bil slovenski skladatelj, ki se je rodil 17. decembra 1900 v Gradcu in umrl 27. februarja 1973 v Ljubljani. Spada med najpomembnejše starejše skladatelje sodobne slovenske glasbe in je ena ključnih slovenskih glasbenih osebnosti 20. stoletja. Škerjančev opus je obsežen: pisal je simfonično, vokalno in scensko glasbo, dela za klavir, godalni orkester in seveda komorno glasbo. Čeprav je veljal za tradicionalista, pa je bil pri pisanju komorne glasbe vseeno nekoliko naprednejši. Pokazal je fleksibilnost, tako v harmoniji kot v melodiji.

Pihalni kvintet je skladatelj napisal leta 1934. Skladba velja za izjemno pomembno kompozicijo v našem prostoru. Kaže resen pristop k večstavčnosti, čistemu motivičnemu delu in slikovitem zvočnem barvanju. Skladba ima štiri stavke.

Prvi stavek, *Fantasia*, pisan v tridobnem metrumu, nas spominja na valček. Drugi stavek, *Scherzo*, ima podobno atmosfero: še vedno se gibljemo v tridobnem metrumu, s podobnimi motivi, vendar v hitrejšem tempu. Po tretjem stavku, *Meditazione*, ki se zdi kot nekakšen prehod, pridemo do zadnjega, četrtega stavka, *Danza*, ki je tudi najbolj poznan. Napisan je v petosminskem metrumu, a se pogosto spreminja. Flavta nam v tem delu predstavi kar nekaj zelo hitrih pasaž. Poleg flavte zasedba *Pihalnega kvinteta* obsega še oboo, klarinet, rog in fagot.

Orkester Slovenske filharmonije se s svojimi predhodnicami Academio Philharmonicorum (1701), Filharmonično družbo (1794) in prvo Slovensko filharmonijo (1908–1913) ponosno postavlja ob bok najstarejših na svetu. Med mnogimi uglednimi umetniki, ki so postali častni člani Slovenske filharmonije, srečamo Josepha Haydna, Ludwiga van Beethovna, Niccolòja Paganinija, Johannesa Brahmsa, Carlosa Kleiberja in številne druge. Orkester že vrsto koncertnih sezon prireja 36 abonmajskih koncertov v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, številne priložnostne koncerte in glasbene matineeje za mlade poslušalce. Orkester predstavlja državo na mnogih gostovanjih v tujini; v zadnjih letih so bila odmevna gostovanja z Ano Netrebko, Stingom in Mišo Majskim.

V letošnjem letu je Slovenska filharmonija prenovila abonmajsko shemo:

- Filharmonični klasični koncerti (FKK)
- Same mogočne skladbe (SMS)
- Sodobne orkestrske skladbe (SOS)
- Družinski abonma (DA!)
- Sobotne izobraževalne matineeje (SIM)
- Pretežno vokalni cikel (PVC)
- Vokalno-instrumentalni program (VIP)

www.filharmonija.si